

TELEGRAFUL ROMAN.

Are Martia, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strelnătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 37.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Poplăcei Nr. 37
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, în 21 Novembre.

Ședința delegațiunei austriace din 25 Novem-
bre are să rămână memorabilă.

Pentru primadată s'a ventilat în delegațiuni în
formă atât de concretă rehabilitarea puterilumesci
a papei.

Rola acésta herostratică de astădată a căzut
asupra deputatului Zallinger.

Pută odată în discușiune cestia, dacă suverani-
tatea papală și întregitatea regatului italian sunt
compatibile cu stări de lucruri deja acceptate de
întregă Europa, ministrul de esterne era ținut să
dea răspuns.

Răspunsul nu a mulțămît pe italieni. Dovadă,
că în ziua următoare s'au și adresat ministrului pre-
ședinte Rudini interpelațiuni în direcțiunea acésta
și, oricât de liniscitor este răspunsul marchisului di
Rudini, fapt rămâne, că contele Kálnoky de astă-
dată a fost tras pe sfără din partea ultramontani-
lor din Austria și a mănât apă pe móra iridentis-
tilor din Italia.

În Italia e multă lume neapăcată cu alianța
triplă și acésta lume este mereu ținută în agitațiune
din partea Franciei.

În orașele din nordul Italiei nu se face nici
un secret, că le lasă gura apă după Triest și după
acele părți, pe cari italienii le cred locuite de frați
de ai lor.

Guvernul italian avea o poziție de tot grea de
a apăra alianța întreită, față de iridentiști, cari nu
sunt puțin la număr.

Și guvernul austro ungar s'a ferit până acum
de a provoca susceptibilitățile italienilor.

Deastădată ministrul de esterne, pôte că având
lipsă de spriginul catolicilor, pôte din alte motive,
indirecte a recunoscut că ar dori ca să vadă p'posiți-
papei asigurată, și pe acesta mulțămît.

Ei bine, prin acésta declarațiune s'a pus ministrul
de esterne în contradicere cu întregă politica ur-
mărită de guvernul italian și acésta pôte avé ur-
mări fórte grave în ce privesce politica esternă a
monarhiei noastre.

Nu de mult a umblat Giers la Monza, s'a re-
intors prin Paris și a vorbit și în Berlin, fără să
atingă Viena.

Regele României, după ce a cercetat pe regele
Italiei, a mers la Berlin, fără ca la întorcere să se
fi oprit în Viena.

O isolare a Austro-ungariei, așa după cum
dorește Rusia, ar puté avé urmări neprecalculabile
pentru monarhia noastră.

Sérbia prin organul ei cel mai răspândit „Od-
jek” deja începe a nu recunósce o eventuală adne-
sare a Bosniei și Herțegovinei de către Austro Unga-

ria și astéptă ca acésta să cedeze provinciile ocu-
pate.

Tractatul de Berlin numai până atunci ar fi
autorizat pe Austro Ungaria, ca să ocupe acele pro-
vincii, până ce în Turcia se va restabili ordinea.
Ei bine, ordinea e ađi pe deplin restabilită, siguranța
avei și vieții cetățenilor nu mai e în pericol ca la
1878; prin urmare, „Odjek” crede de sosit timpul, ca
Austro-Ungaria să cedeze teritoriul ocupat.

În respectul acesta sérbii au aflat spriginitori
chiar și în Praga.

Sunt dar o mulțime de momente, cari reclamă
în mod imperativ, ca politica esternă a monarhiei
să fie condusă cu tact și să nu dea ansă la nici o
bănuială.

Îndată ce vine în discușiune adnecsarea Bosniei
și a Herțegovinei, Sérbia, ca mai de aprópe intere-
sată, va ridica protest și spriginită de Rusia, resboi-
ul este inevitabil.

O mică scânteia e de ajuns, ca flacările resboi-
ului să se întindă preste întregă țera.

Și dacă în atare cas Italia în loc de ajutoriu,
ne ar deveni dușmană și ar ataca monarhia noastră
din cóstă, este evident marea pierdere ce o ar suferi
imperiu întreg și cu el popórele, cari 'l compun.

O mare parte din aceste incurcături s'ar puté
reduce și la vorbirea deputatului Zallinger cât și la
răspunsul ministrului Kálnoky.

Austria ađi numai este stat catolic. Popórele ce
o constituie sunt de diferite confesiuni, tóte recu-
noscute, tóte îndreptățite de a fi. Nu înțelegem deci,
pentru ce ministrul de esterne nu a refușat cate-
gorice de a da un răspuns la o întrebare ce nu pri-
vesce pe monarhia austro-ungară, întrebare, care
altcum e resoltivă prin tractate și papa, dacă nu se
mulțămesc cu poziția actuală, nu are decât ca să-și
ia catrafusele din Roma și să plece.

A sprigini veleitățile ultramontanilor însémnă a
ridica mânușă față de tóte confesiunile și de tótă
lumea neatică, un lucru acesta pecăt de lipsit de
tact, pe atât de periculos pentru urmările ce le
ascunde în sine o cestiune, pentru care deja s'a
vêrsat mult sânge și care a fost o mare nefericire
pentru omenime.

Probabil, că se va aplana întregă afacerea pe
cale diplomatică, probabil însé că va lăsa urme în
inimile italianilor, și, în cazul acesta din urmă, ne
putem astepta la mari încurcături, fără de cari mo-
narhia noastră ar fi putut trăi în liniscea și pacea
atât de necesară desvoltării popórelor, ce o constituie.

Sibiu, în 22 Novembre.

De mult s'a anunțat deja proiectul de lege
nou al actualului ministru de culte și instrucțiune

publică privitoriu la schimbarea articolului de lege
XXXII din 1875, care regula până acuma pensiona-
rea învățătorilor dela scótele populare. În ăilele ace-
stea proiectul a trecut prin comisiunea scolară a
parlamentului, și cât mai curénd va veni în parla-
ment la ordinea ăilei.

Între alții acest proiect de lege atinge și pe
învățătorii nostri confesionali, deóre ce la tóte stă-
ruințele bisericei noastre de a continua cu fondul de
pensiune confesional al învățătorilor nostri, guvernul
a rămas la pozițiunea sa de negațiune, încât adecă
nu a răspuns bisericei la representațiunile din urmă.
A urmat însé respuns indirect, anume organele gu-
vernului au silit pe învățătorii nostri să între în fon-
dul de pensiune regnicolaru al statului, și sila li-o
a făcut așa, că întregă competița dela anul 1875
li-o a impus deodată, și i-a dat pe mâna esecuto-
rului de dare, care apoi a făcut proces scurt cu
incassarea.

Paralel cu dispozițiunile privitoare la învățătorii
a purces guvernul și față cu comunele noastre bise-
ricesci, impunénd solvirea competiței tot dela anul
1875 începénd, și astfelu tóte comunele noastre tre-
buie să solvécă suma considerabilă câte de 192 fl.
pentru câte un învățătoriu, plus interesele restante
pentru acésta sumă, și astfelu pentru fie-care în-
vățătoriu trebuie să solvim câte 250 fl. pe puțin nu-
mai dela comunele bisericesci.

Incassarea s'a făcut pretutindenea cu cea mai
mare rigóre, și unde nu a avut biserica bani, acolo
s'a executat averea privată a preotului, unde nu a
avut acesta avere, s'a secuestrat averea privată a epi-
tropului, și așa în archidieceza noastră pentru fondul
de pensiune al statului s'a incassat dela 800 comune
bisericesci pentru 900 de învățătorii în termin mediu
computénd, suma de 225.000 fl. și tot în termin me-
diu dela 900 învățătorii suma de 72.000 fl. cari la
olaltă cu percente moderate de tot, dau pe an un
venit de aprópe 16.000 fl.

Dacă vom considera, că dintre învățătorii nostri
s'au pensionat de tot puțin, putem cu inimă curată
pune la capital din interese pe fie-care an 10.000 fl.
cari dela 1875 încóce asemenea se urcă la 100.000 fl.

Am contribuit deci din al nostru la fondul ace-
sta aprópe la 500.000 fl. va se ăică 1/2 de milion
din proverbiala sérăcie a poporului nostru.

Acésta faptică constatare a stărei de lucruri ne
arată din destul, că dacă și nu s'a dat bisericei răs-
puns la representațiunile ei în cestiunea fondului de
pensiune, totuși noi trebuie să credem, că lucrul e
hotărît în mod definitiv, și tótă afacerea s'a oprit în
espedit numai.

Avem deci drept și datorință să ne interesăm
de fondul de pensiune învățătoresc, care vine la mo-
dificare, avem drept să ne interesăm din datorință

FOIȚA.

Inceputurile, organizarea și stabilirea iesuiților.

(Urmare.)

6. „Nici unui membru al societății
nu'i e permis să-și mărturisescă peccatele
sale unei altepersóne, decât generalului
sau acelora pe care'i desemneză gene-
ralul spre acest scop, cu escludere deose-
bită a unui preot, care nu aparține ordi-
nului sau vre unui călugăr. Tot așa de
puțin e permis unuia, care deja a intrat
în ordin fie el numai novit, coadjutor
sau profes, să părăsască ordinul fără
permisiunea expresă a generalului sau
să între în un alt ordin, cu excepțiune
de acela al *Cartusianilor*. Dacă cu tóte acés-
tea vre unul ar cugeta, a călca acésta po-
runcă, atunci generalul are imputerni-
cirea, a persecuta astfel de desertori în
persónă sau prin plenipotențiati, ca apos-
tați a'i escomunica, a'i prinde și a'i în-

chide și la acésta în cas de necesitate,
autoritățile civile sunt datóre a le da
sueurs.”

7. „Toți membrii societății, precum
și bunurile, venitele și proprietățile ordi-
nului sunt eliberate de sub jurisdicți-
unea, supraveghiarea și puterea episcop-
ilor și a arhiepiscopilor și sunt puse
sub protecțiunea specială a Papei.”

8. „Acei membri ai ordinului, care
au primit darul preoției, adecă toți pro-
feși, pot ori unde s'ar afla, să-și aibă ca-
pelele lor sau să ridice în ori-ce alt lo-
cal convenabil un altar și acolo pot ei, cu
ușile închise, după ce vor fi îndepărtat
pe cei escomunicați și pe eretici, să ci-
técă missa și să administrezesacramen-
tele. În tóte acele localități, care vor fi
puse sub interdict sau escomunicațiune
se fie eschiși dela acésta, tineri și slu-
gile, care vor fi folosiți în afaceri de
iesuiți, cum și procurătorii, lucrătorii
și impiegații din statul civil.”

9. „Nici un episcop sau prelat să nu
aibă puterea a escomunica sau a da alte
pedepse bisericesci unui membru al or-

dinului sau și numai unui mirén, pentru
amiciția sa dovedită față cu societatea
și dacă totuși ar cuteza un prelat una
ca acésta, se fie ca neadeverintă și fără
efect.”

10. „Tuturor creștinilor le e pe de-
plin permis se asiste la predicele și ser-
viciul divin al membrilor societății și
a primi dela ei prelungă spovedire, ab-
soluțiune și sacramentele, fără ca pre-
otul ordinar să pótă face vre-o obiecți-
une în privința acésta.”

11. „Fie-care episcop și arhiepiscop
este dator să hirotonescă de preot, pe
acei membri ai societății, cari încă nu
au darul preoției și'i sunt recomandați
fără se pretindă pentru acésta vre-un
deoblegament ori promisiune.”

12. „Membrii societății iesuiților
au dreptul ca cu permisiunea generalu-
lui să petrecă în țările și cetățile
celor escomunicați și sismatici, cum și
ale ereticilor și păgânilor și le e permis
a intra chiar în relațiuni cu ei.”

(Va urma.)

cătră învățătorii noștri, și cătră capitalul care din sărăcia noastră a intrat în acel fond.

Ca la toate lucrările, cari cad în sfera instrucțiunii dirijate după curentul domnitoriu de ađi, biserica noastră și la lucrarea acésta a năuiei legi de pensiune a învățătorilor a fost cu totul ignorată.

Nu ni s'a dat deci ocaziune să cunoșcem mai de aproape eventualele îmbunătățiri, cari sunt dădă propuse la proiectul cel nou. Lacuna acésta însă o vom suplini, când va veni proiectul în parlament, atunci vom releva părțile lui bune, și eventual și cele rele, și le vom prezenta în adevărata lor colóre. Un lucru putem constata până acuma, anume anii de serviciu sunt susținuți tot cei din proiectul vechiu și acéca 40.

Învățătorii dela scóelele civile, cari merg paralel cu cele 4 clase inferióre ale scóelilor medii, au cerut reducerea anilor de serviciu dela 40 la 30. Cererea lor a aflat viu resunet și în comisiunea parlamentară însă majoritatea a aderat la proiectul ministrului, și a rămas tot la 40.

Aderenții dorinței exprimate de învățători deocamdată s'au mulcomit cu o dispozițiune, în sensul căreia după 10 ani se póte face eventual schimbare și în punctul anilor de serviciu, după ce se va vedé rezultatul material de atunci al fondului.

Avisăm deci cestiunea fondului de pensiune al învățătorilor și atragem asupra ei atențiunea publicului nostru, care acuma are interes dublu să urmărescă cu atențiune acésta afacere.

În legătură cu cele desfășurate dădă nu va fi fără interes se sulevăm tot la acest loc o dorință exprimată de mulți. Anume ar fi dădă de interes să se arete, că în proporție cu contribuiriile noastre la acest fond, cum stau pensiunile acordate până acuma.

Da, da, acésta încă e o cestiune, care ca multe altele ar trebui studiată și discutată.

Universitatea sásescă.

— Raport special —

După cum anunșasem în numărul precedent, universitatea așa numită sásescă, a ținut Miercuri ședințe plenare, care cu privire la obiectele, ce s'au desbătut, sunt de o deosebită importanță pentru români.

Observăm, că în sala de ședințe se află o mész în forma de potcovă, care închipuesce teritoriul fundului regiu și că fie-care deputat, după cercul, în care este ales, și are locul la mész.

Deputați ai universității sunt de toți 20, dintre cari numai doi români, cu tóte că majoritatea populațiunii o forméză locuitorii români.

După aceste scurte indignități trecem la decurgerea ședințelor.

Ședința se deschide la 10 1/4 óre a. m. din partea ilustr. Sale d-nului comite suprem și comes al sasilor Gustav Thalman, despre care cu drept cuvânt se póte susține, că scie să păstreze obiectivitatea în conducere.

La ședință sunt toți deputații preșenți.

După cetirea protocolului ședinței premergătoare, la ordinea zilei se pune raportul comisiunii pentru modificarea statutului pentru afacerile universității. Referentul Wolff cetesce espunerile de motive cu modificările, ce au să se facă. Se face o propunere, ca statutele să fie privite de cetite, căci precum dicea dep. Zay, ele au fost espuse 24 óre. Deputatul Bercianu, notar în Romos, care șede tocmai la călcăiul potcovei în stēnga: Neg, că statutele au fost espuse, mie nu-mi e asta cunoscut. Dl comite: Au fost espuse. Secretariul Bock: Dl Bercianu a căutat statutele, dar nu i-le am putut pune la dispozițiune. Dp. Gull: Să nu se mai cetescă, pentru că sunt prea lungi. Dep. Bercianu: Pretind să se cetescă. Ref. Wolff: Me vedé deci necesitat a le ceti la dorința unui singur membru. — Cetesce proiectul de statut.

L. Bercianu: On. adunare generală! Comisiunea esmisă în afacerea statutelor, când vine cu propunerea a se modifica statutele, voiesce să realizeze unul din scopurile, după-care a vėnat din anii 1876 încóce, dar care până acum nu a succes. Că-i va succede acum, nu pot să trag la îndoială, după-ce cunosc constelațiunile politice interne, și după-ce credeți d-vóstră cu siguranță, că guvernul ve stă în ajutor. Trec însă preste acestea și me opresc la motivele, ce le aduce comisiunea, și cari me împedecă să fiu de părere cu propunerea comisiunii. Acestea motive sunt:

a) că statutul se aduce în consonanță cu dreptatea, după mine este chiar contrar;

b) că se institue rezolvirea mai grabnică a afacerilor, este ilusoric;

c) că a stagnat afacerile universității, este o afirmare netemeinică;

d) că se pierde timp și că ședințele sunt prea lungi, e în contradicere cu starea faptică; că unii membrii nu au ocupațiune, acésta e drept și la acésta împrejurare a contribuit majoritatea, care

a intenționat și a eschis cu deosebire pre membri români totdeuna;

e) prelucrarea obiectelor prin o comisiune stă în contradicere cu § 11 art. de lege XII 1876; deórece se intenționéză vėdit escluderea acelor membrii, cari nu sunt și nu pot fi de aceiași părere cu majoritatea;

f) modificarea §. 13 a statutului esistent stă în contradicere bătătoare la ochi cu §. 7 din art. de lege XII 1876, pentru-că prin instituirea noului §. 14 a operatului se intenționéză de o parte totală escludere a dreptului de comproprietate mărginit în §. 6 a legii și prin care majorității populațiunii de pe fundul regiu i-se ia posibilitatea din mână de a putea apela la guvern pentru spriginirea dreptului seu contra purcederei arbitrare de atâtea ori dovedite a majorității reprezentative; aceea afirmare a esposeului, că voturile separate ale minorității cu valóre de recurs duc la degenerare se póte aplica în cazul acesta concret și după esperința de până acum chiar numai la majoritate.

Acluderea votului separat al minorității la protocolul respectivei ședințe fără nici o urmare de drept — precum se dice în proiect — *invólvă în sine o totală desconsiderare a minorității, care reprezintă majoritatea populațiunii de pe fundul regiu.*

Fac deci următoarea contra propunere:

1. „Considerând, că majoritatea membrilor universității prin modificarea statutului pentru afaceri nu țintesce la alt ceva, decât numai la degenerarea dreptului de comproprietate a majorității populațiunii de pe fundul regiu la averea universității, ceea ce stă în drastică contradicere cu §. 6 art. de lege XII. 1876;

2. considerend mai departe, că prin aceea modificare se intenționéză totala detragere a dreptului de apelațiune a majorității populațiunii la înaltul guvern contra purcederei ilegale și nedrepte a majorității universității, care de atâtea ori s'a dovedit cu ocaziunea dotărilor neproporționate;

3. considerând, că prin aceea modificare, majoritatea universității țintesce la nimicirea dreptului, pe care înaltul regim și l'a rezervat prin §. 7 art. de lege XII 1876 față de averea universității ca apoi pe viitoriu să póta decide ne restrēnsă tóte afacerile în calitate de prima și ultima instanță; și în fine

4. considerând, că prin modificarea §. 7 alinea 2 a proiectului se intenționéză punerea tuturor agendelor universității numai în mâna unei fracțiuni preferite a majorității, care singură să fie versată în misterile afacerilor cu escluderea a celorlalți membrii și cu deosebire a membrilor români;

Subscrisul pe lângă espresiunea indignațiunii sale protestéză sus și tare contra principiilor depuse în proiectul modificătoriu, care invólvă în sine o flagrantă usurpare a dreptului de proprietate, propune luarea acestui obiect dela ordinea zilei și susținerea nealterată a statutului din vigóre“.

Deput. Wolff: Regret, că dl condeputat combate astfel principiile, care ne-au condus la modificarea statutelor. Noi numai bucura ne putem, că ne aflăm între astfel de impregiurări, încât ne putem realiza un scop de mult dorit. *Provedința divină să fină coróna unгурescă, pe care noi nu căutăm a o usurpa.*

Noi proiectul de statut voim să-l modificăm mai mult din cauze economice și voim să scutim majoritatea față de minoritate; propun deci primirea propunerii comisiunii.

Comitele pune la vot propunerea dep. Bercianu care e spriginită de dl senator I. Piso, și cade, față de propunerea comisiunii, care întrunesce 18 voturi.

Bercianu declară, că nu va lua parte la desbateră specială și însinuă vot separat.

După acésta declarațiune la propunerea dep. Budacker proiectul se primesce en block.

Budacker și dp. Arz cetesc rapórtel comisiunii despre scóelele agronomice și industriale pro 1891. După aceste rapórtel scóla industrială din Brașov a fost cercetată de 456 elevi; dintre cari 140 români și acéca 128 gr. orient. și 12 gr. cat. Scóla industrială din Orăștie a fost cercetată de 145 elevi, dintre cari 46 români și acéca 38 gr. or. și 8 gr. cat. Scóla industrială din Sebeș a fost cercetată de 80 elevi, dintre cari 15 români și anume 13 gr. or. și 2 gr. cat. Scóla din Cohalm a fost cercetată de 90 elevi, dintre cari 3 români și anume 2 gr. or. și 1 gr. cat. Scóla industrială din Sighisóra a fost cercetată de 228 elevi, dintre cari 7 români, 5 gr. or. 2 gr. cat. și în fine scóla din Mediaș a fost cercetată de 158 elevi, între cari români 13 elevi.

Deput. Bruckner, referentul comisiunii financiare, dá cetire raportului despre administrarea cassei și despre preliminarium. După acest preliminarium venitele universității sunt socotite cu 88,000 fl. 25 cr., ér erogatele cu 87,308 fl. 60 cr. Din suma acésta se dau anual pentru scopuri culturale ro-

mănesci 7,000 fl., și anume pentru gimnasiul gr. or. român din Brașov 5,000 fl., scólei gr. or. române din Sebeșiu 1,000 fl., și scólei gr. or. române din Orăștie 1,000 fl.

Dep. Wolff: Susțin propunerea comisiunii și propun să se primescă proiectul.

Dep. Bercianu: On. adunare! Ca și în anii trecuți așa și ađi me vedé necesitat a declara, că bugetul prezentat nu-l póti primi spre desbateră generală.

Am ridicat în anii trecuți vorba pentru o echilibrare a bugetului în sensul art. 12 din 1876. Îmi pare réu, că nici actuala comisiune nu a aflat cu cale o echilibrare dréptă a bugetului, cu tóte că de 15 ani esistă principiul ca dotațiunile să se facă în raport cu numărul locuitorilor diferitelor naționalități. Tóte dotațiunile s'au făcut exclusiv pentru scóele ev. luterane. Și apoi mai aflu încă un inconvenient. Cassa-restul nu se induce în preliminarium ca acela să fie evident. Eu aflu diferențe de sute de mii în rațiocinare. Din aceste motive imi permit a face următoarea

Contra propunere:

„După-ce proiectul bugetului propus de comisiunea financiară economică pro 1892 contradice direct § 6 din art. 12 1876, care dispune precis, că *venitele averei trebuie să se distribue în folosul întregii populațiunii proprietare, acest proiect de buget fiind unilateral se reiaptă și se redă comisiunii financiare cu aceea însărcinare tacsativă, că comisiunea să elaboreze un proiect de buget nou conform dispozițiunilor legii amintite, așa că venitele averei să nu se distribue mai numai exclusiv spre ajutorarea scóelilor sásesci luterane, ci distribuirea venitelor să se efectueze cu respect la proporțiunea naționalităților și confesiunilor comproprietare.*

La componerea de nou a bugetului să se ia în considerare și petițiunile aflătoare în archiv, a că rora rezolvire meritorică s'a fost amănat până la acel timp, când cassa universității va fi în stare a satisface acestor cereri, care timp prin încurgerea desdăunării regalelor, de și numai în parte, a sosit deja“.

Dep. Bruckner: Vorbirea și motivarea condeputatului Bercianu e mai mult steriotipă. Resping acuzările, ce ni se aduc, că pentru institutetele cult. române nu dăm bani. Bani am da, dar nu avem. Precum se vede venitele să echilibreză, fără să ne mai rămână pentru alte dotațiuni, ér dotațiunile vechi nu le pntem sterge. Incât privesce cassa-restul, observ, că nu se póte induce. Propun primirea referadei comisiunii.

Comitele pune la vot. Pentru contra propunere votéză dep. Bercianu și Piso; pentru a comisiunii se ridică toți ceilalți 18 deputați.

Cu acésta ședința se incheie la 12 3/4 a. m.

La 3 óre p. m. se deschide ședința celor șapte județe. Referéză adv. Bruckner despre administrarea cassei și despre proiectul de preliminarium. Venitele sunt socotite cu 33,565 fl. 12 cr. ieșitele cu 33,556 fl. 28 cr. Propunerile comisiunii se primesc. Dep. Wolff referéză despre petițiunile intrate spre ajutorare. Petițiunile intrate în anii trecuți dela mai multe comune bisericești gr. or. apoi a scólei din Romos, a bisericești gr. cat. din Sibiu etc. etc. n'au putut fi luate în considerare, căci după cum afirmă raportorul, nu se află mijlóce.

Dep. Bercianu face următoarea:

Contra propunere:

„Referitoriu la cererile de sub poziția 1, 2 și 5 primesc propunerea comisiunii economico financiare; ér față de propunerea de sub poziția 3 Nr. U. 1009/91 și poziția 4 Nr. U. 1022/91 precum și pentru tóte cererile intrate în anii trecuți dela comunele bisericesci gr. or. române propun dotarea aceloră în sumele cerute, cari tóte să se acopere din escedentele anilor 1887—1889, a cărora sumă se urcă la 62,934 fl. 30 cr., fără escedentul anului 1890, care face, — după rațiociniu, — 10,172 fl. 46 cr.

La dotațiunile acestor petenți se mai pot lua în considerare și venitele rēscumpărării dreptului regal de cărciumărit, din care o parte însemnată aruncă deja venite considerabile la fondul celor șapte județe, de care aparțin și petenții“.

Contra propunerea spriginită de dl dep. Piso cade, ridicându-se pentru propunerea comisiunii toți ceilalți membri.

La 4 óre se redeschide ședința universității și mai referéză dep. Zay și dep. Wolff, terminându-se cu acestea obiectele de pertractat.

Dl comite suprem și comes al sasilor: On. adunare generală! Din desbaterile adunării am constat cu bucurie, că oficiul central și-a făcut cu conșciențiositate datorința. Desbaterile au avut un curs bun și activitatea d-vóstră e de laudat. Regret, că univertitatea nu dispune de mai multe mijlóce pentru ca să împace pe toți cei-ce ne cer și sunt îndreptățiți la ajutor. Dacă vom privi preste activitatea desvoltată în cesti trei ani, constat, că una din lucrările

ele mai de însemnătate e modificarea, care o a-și votat: a statutelor. In actuala situație ne pot asigura, că înalțul regim va și satisface dorințele universității. Să ne nisum numai să trăim în pace și să lucrăm pentru dezvoltarea binelui comun. Dorind, ca să ne întâlnim erași sănătoși în celalalt period, ve salut și declar actuala sesiune a universității săsesce și a celor șapte județe de încheeată. (Hoch! Hoch! Hoch!)

Dep. Arz von Straussenburg: Nu putem decât să ne bucurăm, dlor, convingându-ne de bună voința, tactul și obiectivitatea, cu care on. domn comite a condus desbaterile. Dar mai mult ne bucurăm, căci ne promite, că guvernul se va învoi la modificarea statutelor. Nu avem mai bună ocazie ca acesta, dlor, ca să i aducem mulțămirea noastră și să-i dorim să ni-l țină prevedința! Hoch! Hoch! Hoch!

Sibiu, 3 Decembre, 1891.

Ioan Broju.

Raportul

consistoriului metropolitan ca senat strêns bisericesc cătră congresul național bisericesc.

(Incheere.)

Numărul mai mic al născerilor în distr. consistoriului Aradului se țice, că rezultă din neesactitatea datelor arătate în anii precedenți.

Numărul născerilor din pat nelegiuit în trieniul 1888 până în 1890 față de trieniul 1885—1887:

în arhidieceasă	+ 358 = 7%
în districtul consist. Arad	- 615 = 13 1/2%
" " " Oradea-Mare	- 149 = 3 1/4%
în eparchia Caransebeșului în anii 1889/90 față de anul 1887/8:	+ 383 = 12 1/8%

ad 9. Părechi cununate în trieniul 1888—1890 față de trieniul 1885—1887:

în arhidieceasă	- 1085 = 7%
în districtul consist. Aradului	+ 1093 = 10 1/2%
" " " Oradea-Mare	- 819 = 16 1/2%
în eparchia Caransebeșului	- 2256 = 21 1/4%

Intre aceste căsătorii micste în trieniul 1888—1890 față de trieniul 1885—1887:

în arhidieceasă	
în districtul cons. Arad	- 145
" " " Oradea-Mare	- 62

în eparchia Caransebeșului în anii 1889/90 față de anii 1887/8 + 8

ad 10. Conviețuiri nelegiuite: La finea anului 1890 față de finea a. 1887:

în arhidieceasă	
în districtul cons. Arad	+ 734 = 16%
" " " Oradea-Mare	+ 216 = 9 2/3%
eparchia Caransebeșului	+ 1200 = 26%

ad 11. Repausați în trieniul 1888—1890 față de trieniul 1885—1887:

în arhidieceasă	- 2047 = 3 1/2%
în districtul cons. Arad	+ 3175 = 8%
" " " Oradea Mare	
în eparchia Caransebeșului	+ 1622 = 5%

Numărul născerilor în trieniul 1888—1890 față de al repausaților în același trieniu:

în arhidieceasă	+ 20329
în districtul consist. Arad	+ 5814
" " " Oradea-Mare	+ 1888
în eparchia Caransebeșului	+ 5637

S'au născut în trieniul 1888—1890 prunci de genul bărbătesc față de cei de genul femeesc:

în arhidieceasă	+ 437
în districtul consist. Arad	+ 1190
" " " Oradea-Mare	+ 1125
în eparchia Caransebeșului	+ 1256

Au repausat în trieniul 1888—1890 indiviși de genul bărbătesc față de cei de genul femeesc:

în arhidieceasă	+ 1054
în districtul consist. Arad	+ 762
" " " Oradea-Mare	+ 591
în eparchia Caransebeșului	+ 257

Numărul total al sufletelor în întreaga metropoliă: era la finea anului 1890. 1,598,153
" " " 1887 1,564,935
Se arată dar între anul 1887 și anul 1890 un creșământ de 33,248 = 2 1/7%

ad 12. Treceți dela ortodocși la alte biserici în trieniul 1888—1890 față de trieniul 1885—1887:

în arhidieceasă	- 259
în districtul consist. Arad	+ 12
" " " Oradea-Mare	+ 85
în eparchia Caransebeșului	- 19

ad 13. Treceți dela alte biserici la ortodocși în trieniul 1888—1890 față de 1885—1887:

în arhidieceasă	+ 6
în districtul consist. Arad	- 60
" " " Oradea-Mare	+ 133
în eparchia Caransebeșului	+ 222

Procese matrimoniale pentru divorțiu au intrat în trieniul 1888—1890 față de trieniul 1885—1887:

în arhidieceasă	- 48
în districtul cons. Arad	+ 39
" " " Oradea-Mare	+ 4
în eparchia Caransebeșului	- 29

Procese disciplinare mai grave au intrat în trieniul 1888—1890 față de trieniul 1885—1887:

în arhidieceasă	+ 52
în districtul cons. Arad	+ 29
" " " Oradea-Mare	+ 54
în eparchia Caransebeșului	+ 66

Conclusele congresului din anul 1888 s'au efeptuit conform naturii lor; anume:

Consistoriul metropolitan a intrevnit de nou la eparchii pentru-ca datele statistice să se adune după unul și același formulariu și pentru sinódele eparchiale și pentru congres)concl. congr. Nr. 147/888).

Progresul sau regresul religios moral al credincioșilor nostri reese în parte din datele despre convețuirile nelegiuite, — în privința cărora sau solicitat de nou la guvernul țerei dispozițiunile administrative pentru desființarea acelor. În stăruițele noastre de a stărpi acest rêu general suntem spriginiți aprópe de tóte confesiunile din țeră — până acum fără rezultat (concl. Nr. 148).

Afacerea tipării cărților bisericeii cu litere (concl. Nr. 149/888) se află transpusă la sinodul episcopesc, — asemenea și cestiunea înființării unei academii teologice pentru clerul din întreaga provincia metropolitană (concl. Nr. 150/888)

În obiectul egalei îndreptări a clerului nostru militar cu clerul militar al altor confesiuni (concl. Nr. 151/888) se vor face la timp oportun pașii necesari pentru resolvirea favora bilă a acestei cestiuni.

În senatul acesta a devenit vacant postul, ce l ocupa Preasânția Sa părintele episcop al Caransebeșului.

Din ședința consistoriului metropolitan, ca senat strêns bisericesc, ținută în Sibiu, la 29 Septembrie, 1891.

Miron Romanul, m. p.,
metropolit. Leontin Simonescu, m. p.,
secretariu metropolitan.

Varietăți.

* (Dela Curte.) Archiducele Heinrich și soția sa baronessa Waidek, au răposat deodată în 1 Decembre.

* (Foc.) Mercuri s'era s'a aprins la un măierin din strada lungă și i-a ars casa cu tóte supra edificatele. Focul a fost localizat la timp, cu tóte-că bătea un vânt puternic. De flăcările focului a scăpat numai un părete al casei, pe care atârna o frumoasă cruce de lemn. Păgubașul a fost asigurat pe 1000 fl.

* (Cabinetul român.) Scirile din Bucuresci anunță, că ministrii: Catargiu, A. Lahovari și Olanescu și-au dat demisiunea.

* (Concurs.) Vice-comitele comitatului Sibiu publică concurs pentru postul de silvicultor și de vice-notariu la magistratul din Sas-Sebeș.

Cererile instruite în sensul art. de lege XXXI din 1879 § 26 respective art. I din 1883 § 6 sunt de a se inainta la vice-comitele comitatului Sibiu, până la 12 Decembre.

Salariul silvi-culturului e 600 fl. 2% din venițele pădurilor, al vice notariului 600 fl.

* "Uj nemesek". Sub titlul acesta aduc foile din Budapesta scirea, că Maj. Sa monarhul la propunerea regimului magiar a acordat titlul de nobil fraților Burchard Konrad și Burchard Gustav.

* (Bal.) „Jnnimea română din Arad și jur va arangia în carneval un bal, în favorul studenților sermani români dela scótele din loc. Comitetul aranjator s'a constituit în Dumineca trecută sub președintele dr. Stefan C. Pop advocat în loc. Ziua balului nu s'a statorit. Probabil însă, că cu finea lui Ianuarie 1892 are să se țină balul.

* Paul Hunfalvy alias Hundsdörfer, fost profesor de universitate, membru al academiei magiare, a răposat la BPeșta în vârstă de 81 ani. Cunoscut din scrierile sale pline de venin contra românilor, Hunfalvy s'a bucurat de un nume bun la șovinistii de ađi, pecând nemții din Zips, de unde se trage nici odată nu s'au entusiasmat pentru el. Părăsindu-și numele cel adevărat, a fabricat la istorii, după gustul celor dela putere și a primit subvențiuni grase dela academia magiară.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Religiunea

în scótele populare române, anul al II-lea după planul „Normativului“ pentru scótele din metropolia gr. or. română din Transilvania și Ungaria.

(Operat pentru concursul literar deschis de „Reuniunea învățătorilor români greco-orientali din districtul XI Făgăraș de „abni.“)

Partea I.

Despre rugăciuni.

Ómenii au multe trebuințe pentru susținerea vieții. Ca să și-le pótă implini trebuie să cêră ajutorul lui Dumneđu. Ajutorul dela Dumneđu, de

regulă și-l cer ómenii prin rugăciuni. Rugăciunile le adresăm cătră Dumneđu, cătră ingerii păđitori și cătră sfinții bisericeii.

Intrebări: De al cui ajutoriu au ómenii lipsă, ca să și pótă implini trebuințele vieții? Prin ce cer ómenii ajutoriu lui Dumneđu? Cătră cine adresă ómenii rugăciunile?

1. Rugăciunea dimineței.

Dómne nóptea a trecut,
Ziua érá o am vėđut,
Tu Părinte ne-ai păđit,
Până când am odichnit;
Ér acum ne-ai deșteptat,
La lumină ne-ai chemat,
Dă lumina Ta cerescă,
Íntre noi să strălucescă,
Ca să facem pururea,
Ce e sântă voia Ta.

Copii până când dorm, sunt în paza lui Dumneđu.

A sêră cu toții ne-am culcat, și până când am durmit, Dumneđu ne-a păzit, să nu ni se întempe ceva rêu; de aceea noi suntem datori să mulțămim lui Dumneđu.

În rugăciunea „Dómne nóptea a trecut“ noi mulțămim lui Dumneđu, că ne-a păđit până când am durmit, și ne rugăm tot de odată, că după-ce ne-am sculat, Dumneđu să ne lumineze mintea, ca să putem implini voia Lui, adecă: diminéța cum ne sculam, să ne curățim trupul și îmbrăcăminte, și astfelii curățiti și îmbrăcați frumos, să plecăm la scóla. Să nu uităm a lua cu noi lucrurile de scóla; adecă: cartea de cetire, táblița, stilul și altele. În scóla să fim cu atențiune la cele ce ne învață învățătoriu. Afară de scóla, pe strade și peste tot locul, unde venim în atingere cu ómenii, să fim cu purtare bună. Érá acasă să ascultăm de părinți, și să ne învățăm lectiunea.

Intrebări: În a cui pază sunt ómenii până când dorm? Ce suntem noi datori lui Dumneđu pentru că ne păzesce până când dormim? Care e rugăciunea dimineței? Ce cerem în rugăciunea acesta dela Dumneđu? Când facem noi voia lui Dumneđu?

2. Rugăciunea de sêră.

Ziua Dómne s'a sfêrșit,
Sêra 'n pace ne-a venit,
Prește đi ne-ai ajutat,
De-am lucrat și-am învățat,
Tu și nóptea priveghezi,
De noi nu Te depărtezi,
Fi aprópe și de mine,
Cel-ce Te iubesc pre Tine.
Dómne ingereii Tei,
Fie păđitorii mei!

Copii până când învață și lucră prește đi, se ostenesec. Sêra trebuie să se culce. Înainte de a se culca, trebuie să se róge și să mulțămescă lui Dumneđu, că acesta le-au ajutat de prește đi au putut învăța și lucra. În rugăciunea „Ziua Dómne s'a sfêrșit“ noi mulțămim lui Dumneđu, că prește đi ne-au întărit puterile de am învățat și lucrat. Tot în această rugăciune ne rugăm mai departe, că Dumneđu prește nópte să ne ferescă de tot rêu, și să trimită pe ingerii sei, ca să ne păzescă de tóte primeșdiile.

Intrebări: Ce trebuie să facă copii înainte de culcare? Care e rugăciunea de sêră? Ce mulțămim noi lui Dumneđu în rugăciunea de sêră? Ce cerem în această rugăciune?

3. Ingerelul.

Ínger ingerelul meu,
Ce mi tea dat Dumneđu,
Tot-deuna fi cu mine,
Și me 'nvață a face bine.
Éu sum mic, tu fă-me mare,
Éu sum crud, tu fă-me tare.
În tot locul me însoțesco,
Și de rele me păzesco.
Ínger ingerelul meu,
Rógate lui Dumneđu,
Pentru sufletelul meu!

Înainte de a face Dumneđu lumea, a zidit pe ingerii. Aceștia implinesc voia lui Dumneđu în ceriu, și aduc vesti ómenilor pe pământ, și feresc pe ómeni și pe copii de primeșdii. Dumneđu a rânduit fie-cărui om câte un inger, care să l păzescă. Acel inger să numesce ingerul păđitoriu. În rugăciunea „Íngerelul,“ ne rugăm, ca acesta nici odată să nu ne părăsescă. Să se róge lui Dumneđu, ca Acela, să ne întărescă, din mici și cruđi ce suntem, să ne facem mari și tari, și să ne păzescă sufletele noastre de tot ce-i rêu.

Intrebări: Când a făcut Dumneđu ingerii? Care este chemarea ingerilor? Cum se numesce ingerul pe care l'a dat Dumneđu fie-cărui om ca să l păđescă? Care este rugăciunea „ingerelul“?

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri în 2 Decembre

Sibiu: 85 46 5 43 3

Nr. 49.

[204] 3-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala elementară română gr. or. din Dârste se scrie concurs cu termenul de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

In bani gata 300 fl., plătibili în rate lunare decursive, și cuartir liber în edificiul școlii.

Dintre concurenți cel ce va ști muzica vocală sau instrumentală va fi preferit. Alesul învățătoriu va fi

obligat a conduce cântările liturgice cu copiii de școală în biserică Dumineca și sârbătorea, și tot în aceste zile a prevedea instrucțiunea din școală de repetițiune.

Cererile concursuali instruite conform legilor în vigoare sunt a se așterne Preaonoratului oficiu protopresbiterial al tractului Brașovului în termenul susnumit.

Dârste, în 1 Septembrie, 1891.

Comitetul parochial gr. or. din Dârste în conțelegere cu oficiul protopresbiterial al Brașovului.

Ioan Petric, protopresbiter. Ioan Broșu, capelan par. și președ.

Nr. 191.

[202] 3-3

CONCURS.

Din partea subscrișului oficiu protopresbiterial după conțelegerea avută cu respectivele comitete parochiale, pentru ocuparea posturilor învățătoresci se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare, pentru comunele următoare:

1. Comuna parochială Orde de jos și Partoș, cu salariu anual de 120 fl. cuartir liber și 1 1/2 orgie de lemne salariul se adună din repartiție.

2. Comuna parochială Măgina cu salariu anual de 100 fl. în bani, venitele contorale în sumă de 50 fl. 2 locuri, arătore de 2 1/2 jugere, dela

30 fumuri câte 1/2 ferdală de cucuruz, și 20 ferdele de cucuruz din magaziu bisericești, 30 de zile de lucru, cuartir liber și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste stațiuni au să progucă atestat de calificațiune și se fie cântareți cunosători de tipicul bisericesc având a substerne rugările lor de competiță până la subscrișul termen, la subscrișul termen, la subscrișul oficiu.

Dela oficiul protopresbiterial gr. or. al Albei-Iuliei.

Alba-Iulia, în 21 Septembrie, 1891.

Alesandru Tordoșan, protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobrie 1891.

Table with multiple columns and rows showing train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Budapest-Ruşava-Vercerova, Budapest-Arad-Teiuș, Murș-Ludoș-Bistrița, Simeria (Piski)-Petroșeni, Arad-Timișóra, Ghiriș-Turda, Sighișoră-Odorheiu, Careii-mare-Zelău, and Brașov-Zerneșci.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă orele de noapte.